

تأثیر معاملات با اشخاص وابسته عادی و غیرعادی بر کیفیت سود شرکت‌ها

فرزین رضایی^۱ و اکرم السادات حسینی^۲

* دانشیار حسابداری، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی دانشکده مدیریت و حسابداری
** کارشناس ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی تاکستان

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر انجام معاملات با اشخاص وابسته طبق مقررات و استاندارد در حد مجاز (عادی) و در حد فراتر از مجاز (غیرعادی) بر کیفیت سود است. نمونه شامل ۷۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۲ است. آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود و هموارسازی سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین معاملات با اشخاص وابسته عادی با مدیریت سود و هموارسازی سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بین معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی با مدیریت سود و هموارسازی سود رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یافته‌ها نشان می‌دهد فرضیه وجود رفتار فرصت طلبانه در معاملات با اشخاص وابسته رد نمی‌شود و نشانه‌هایی از احتمال فرصت طلبانه بودن این معاملات جهت دست کاری سود در محیط کسب و کار ایران قابل مشاهده است.

واژه‌های کلیدی: معاملات با اشخاص وابسته عادی، معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی، هموارسازی سود، مدیریت سود، کیفیت

سود

۱. مقدمه

معامله با اشخاص وابسته عموماً به صورت انتقال منابع، خدمات یا تعهدات بین اشخاص وابسته صرف نظر از مطالبه یا عدم مطالبه بهای آن تعریف می شود (بند ۶ استاندارد حسابداری شماره ۱۲ ایران).

معاملات با اشخاص وابسته از ویژگی های معمول واحد تجاری است، به این دلیل که بسیاری از شرکت ها فعالیت های خود را از طریق واحد فرعی، مشارکت خاص و شرکت های وابسته انجام می دهند. در چنین شرایطی شرکت ها قادر هستند که بر سیاست های مالی و عملیاتی شرکتی که در آن سرمایه گذاری کرده اند از طریق کنترل، کنترل مشترک یا نفوذ قابل ملاحظه، تأثیر بگذارند. ارتباط با اشخاص وابسته اثر مهمی بر نتایج و وضعیت مالی شرکت دارد، به این دلیل که اشخاص وابسته می توانند معاملاتی با شرکت انجام دهند که اشخاص غیر وابسته نمی توانند. علاوه، نتایج و وضعیت مالی شرکت به خاطر صرف وجود اشخاص وابسته تأثیر می پذیرد، حتی اگر معامله ای با شرکت انجام ندهند (کولاشیا و تئودور^۱، ۲۰۱۱).

وضعیت های متفاوتی وجود دارد که مدیران انگیزه دارند سود را از طریق معاملات با اشخاص وابسته دست کاری کنند. یک وضعیت این است که شرکت ها برای اجتناب از گزارش گری زیان، سود را بیش از واقع نشان می دهند (برگستالر و دیچو^۲، ۱۹۹۷). وضعیت دیگری که شرکت ها سود را مدیریت می کنند، این است که آن ها برای اولویت در عرضه حق تقدم خرید سهام تمایل دارند که سود را بیش از واقع نشان دهند. در چنین شرایطی فروش با اشخاص وابسته بدون اینکه به آسانی کشف شود، برای دست کاری سود استفاده می شود. در شرکت هایی که به صورت گروهی کنترل می شوند، سهامداران کنترل کننده از قدرت کنترل کنندگی خود در بین اعضای گروه برای دست کاری سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته استفاده می کنند و پیچیدگی سازمان نیز به آن ها اجازه می دهد که این گونه معاملات را پنهان کنند (جانسون و همکاران^۳، ۲۰۰۰؛ برتراند و همکاران^۴، ۲۰۰۲؛ جیانگ و همکاران^۵، ۲۰۰۵).

۲. مبانی نظری

در معاملات اشخاص وابسته، عوامل اجتماعی و سازمانی نقش مهمی دارند و چون نحوه کسب و کار و نظارت در بین کشورها و جوامع متفاوت هستند، نتایج بیان شده توسط یک پژوهش نمی تواند در خصوص سایر پژوهش ها صادق باشد و نتایج حاصل از پژوهش ها در کشورهای متفاوت در خصوص معاملات اشخاص وابسته به سختی قابل تعمیم هستند (پیزو^۶، ۲۰۱۳).

وجود معاملات اشخاص وابسته از جمله نشانه هایی است که نهادها و ارکان ناظر از جمله سازمان بورس اوراق بهادار و حسابرسیان مستقل می بایست توجه ویژه ای به آن داشته باشند و چنین معاملاتی را با دقت بیشتری رصد نمایند (حسینی و همکاران، ۱۳۹۵).

شرکت ها به دو دلیل معاملات با اشخاص وابسته را انجام می دهند. دلیل اول، حداقل کردن هزینه معاملات است که این امر در بازارهای توسعه یافته اتفاق می افتد. به این نوع معاملات، معاملات با اشخاص وابسته عادی یا سالم گفته می شود. دلیل دوم، استفاده از معاملات با اشخاص وابسته برای دست کاری سود، به ویژه دست کاری سود عملیاتی است. به این نوع معاملات، معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی یا اضافی گفته می شود (کوک^۷، ۱۹۹۷؛ ریموند و خانا^۸، ۱۹۹۸).

فرضیه معاملات کارا حاکی از آن است که گاهی برای دسترسی به تجربه، تخصص و مهارت منحصر به فرد اشخاص وابسته یا جبران خدمات، معامله با آن ها انجام می گیرد که در این صورت، انگیزه ای برای مدیریت سود وجود ندارد (گوردن و هنری^۹،

1 - kola-Shia & Teodor

2 - Burgstahler, D. and Dichev

3 - Johnson et al

4 - Bertrand et al

5 - Jiang et al

6 - Pizzo

7 - cook

8 - Raymond, F. and Khanna

9 - Gordon & Henry

۲۰۰۵). این دیدگاه معاملات با اشخاص وابسته را مضر نمی‌داند و حتی ممکن است برای سهامداران سودمند نیز باشد (جیان و وانگ، ۲۰۱۰).

در بسیاری از موارد، معاملات با اشخاص وابسته، اجتناب‌ناپذیر و سودمند است و در چرخه عملیات شرکت تکرار می‌گردد، ولی در شرایط خاص، به سهامداران عمده یا مدیران شرکت‌ها اجازه می‌دهد به هزینه سهامداران خرد، منافع شخصی خود را تأمین کنند. امروزه، فرصت‌طلبانه بودن معاملات با اشخاص وابسته، یکی از عواملی است که به‌ویژه در کشورهای آسیایی که روابط تجاری در آن‌ها به‌گونه‌ای است که انجام معاملات با اشخاص وابسته را آسان می‌کند، موجب کاهش ارزش بازار سرمایه می‌شود. اگرچه تمام معاملات با اشخاص وابسته فرصت‌طلبانه نیستند، اما نگرش غالب این است که از عوامل تأثیرگذار بر ریسک می‌باشند و سرمایه‌گذاران، قبل از انجام سرمایه‌گذاری برای آن اهمیت زیادی قائل می‌شوند (شعری و حمیدی، ۱۳۹۱).

وضعیت‌های متفاوتی وجود دارد که مدیران انگیزه دارند سود را از طریق معاملات با اشخاص وابسته دست‌کاری کنند. یک وضعیت این است که شرکت‌ها برای اجتناب از گزارشگری زیان، سود را بیش از واقع نشان می‌دهند. (برگستالر و دیچو، ۱۹۹۷). وضعیت دیگری که شرکت‌ها سود را مدیریت می‌کنند، این است که آن‌ها برای اولویت در عرضه حق تقدم خرید سهام تمایل دارند که سود را بیش از واقع نشان دهند. در چنین شرایطی فروش با اشخاص وابسته بدون اینکه به‌آسانی کشف شود، برای دست‌کاری سود استفاده می‌شود. در شرکت‌هایی که به‌صورت گروهی کنترل می‌شوند، سهامداران کنترل‌کننده از قدرت کنترل‌کنندگی خود در بین اعضای گروه برای دست‌کاری سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته استفاده می‌کنند و پیچیدگی سازمان نیز به آن‌ها اجازه می‌دهد که این‌گونه معاملات را پنهان کنند (جانسون و همکاران، ۲۰۰۰؛ برتراند و همکاران، ۲۰۰۲؛ جیانگ و همکاران، ۲۰۰۵).

رسوایی‌های اخیر مالی در برخی از شرکت‌ها، نقاط ضعف موجود در گزارش‌گری مالی را برجسته‌تر ساخته است و وجود معاملات با اشخاص وابسته از جمله مواردی است که به‌وضوح قابل‌مشاهده است. استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی، وجود معاملات با اشخاص وابسته را نشانه‌ای احتمالی، برای مدیریت سود می‌دانند؛ و اغلب حسابرسی این‌گونه معاملات مشکل است زیرا دارای ریسک بالای بالقوه‌ای در حسابرسی می‌باشند. مشارکت مدیران اصلی و مدیران ارشد واحد تجاری و یا اشخاص وابسته در این‌گونه معاملات برای کسب منابع واحد تجاری، انگیزه لازم را برای مدیریت برای هموارسازی و تعدیل سود و حتی احتمالاً افزایش عایدی و یا پنهان ساختن احتمالی کاهش در دارایی‌ها (کاهش منابع)، ایجاد می‌کند (گوردون و هنری، ۲۰۰۵). شرکت‌ها ممکن است از طریق فروش غیرعادی به سهامداران کنترل‌کننده حمایت بیشتری از آن‌ها دریافت کنند، در نتیجه سود دست‌کاری می‌شود (جیان و وانگ، ۲۰۱۰).

۳. پیشینه پژوهش

۳-۱. پژوهش‌های خارجی

یوانله و شاه (۲۰۱۵)، در پژوهش با عنوان رابطه معاملات اشخاص وابسته با نظام راهبری شرکتی به این نتیجه رسیدند ساختار مالکیت شرکت و مدیر عامل شرکت تابعه از جمله مواردی هستند که با سلب مالکیت سهامداران اقلیت، انجام معاملات اشخاص وابسته را سبب می‌شوند.

بلک و همکاران (۲۰۱۵)، با بررسی رابطه راهبری شرکتی بر معاملات اشخاص وابسته و ارزش شرکت دریافتند راهبری شرکتی با کاهش پدیده تونل زنی، آثار منفی معاملات با اشخاص وابسته بر ارزش شرکت را کاهش می‌دهد.

"الهلالی" (۲۰۱۴) در پژوهش با عنوان معاملات با اشخاص وابسته، حاکمیت شرکتی و کیفیت سود در یونان به این نتیجه رسید که بین معاملات با اشخاص وابسته و کیفیت سود رابطه معناداری وجود ندارد و همچنین بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود رابطه منفی و معناداری وجود دارد و اندازه حسابرس بر رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود تأثیر منفی دارد.

"مگی ویلیام و همکاران"^{۱۲} (۲۰۱۳) به بررسی رویکرد کارایی معاملات با اشخاص وابسته در تقویت سود گزارش شده شرکت‌ها از طریق فروش نامتعارف به اشخاص وابسته در کشور چین پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که فروش نامتعارف در شرکت‌هایی که بازده حقوق صاحبان سهام پایین‌تری دارند و نیز شرکت‌هایی که نسبت سهام غیرقابل معامله آن‌ها کاهش یافته، بیشتر است.

"لی و سانگ"^{۱۳} (۲۰۱۱) به بررسی نقش معاملات با اشخاص وابسته در مدیریت سود پرداختند. نتایج نشان داد که شرکت‌ها با استفاده از معاملات با اشخاص وابسته اقدام به انتقال ثروت به مالکان اصلی می‌کنند. سرمایه‌گذاران نیز تمایلی به سرمایه‌گذاری در این‌گونه شرکت‌ها را ندارند و ارزش بازار این شرکت‌ها به صورت چشم‌گیری پایین است.

"پنگ و همکاران"^{۱۴} (۲۰۱۱) طی پژوهشی نشان دادند که مدیران شرکت‌ها در چین از معاملات با اشخاص وابسته به‌عنوان ابزاری برای انجام انتقال ثروت استفاده می‌کنند.

"آهارونی و همکاران"^{۱۵} (۲۰۱۰) طی پژوهشی نشان داد فروش به اشخاص وابسته منجر به مدیریت سود رو به بالا در اولین عرضه سهام شرکت‌ها می‌شود. عدم بازپرداخت وام‌های شرکت توسط شرکت‌های دولتی منجر به مدیریت سود از طریق فروش به اشخاص وابسته می‌شود معاملات با اشخاص وابسته می‌تواند در مدیران و سهامداران کنترلی از طریق فعالیت‌های پنهان انگیزه‌ای جهت سلب مالکیت سهامداران اقلیت ایجاد کند.

۲-۳. پژوهش‌های داخلی

حسینی و همکاران (۱۳۹۵) با بررسی رابطه ساختار مالکیت پیچیده شرکت‌های تابعه با معاملات اشخاص وابسته دریافتند که اندازه گروه تجاری بر حجم معاملات عملیاتی و غیر عملیاتی اشخاص وابسته تاثیر مثبت دارد.

دارابی و داود خانی (۱۳۹۴)، با بررسی "تاثیر معاملات با اشخاص وابسته بر ارزش شرکت نشان دادند بین معاملات با اشخاص وابسته و ارزش شرکت رابطه ای معنادار و منفی وجود دارد.

طاهری نیا و کوهگانی (۱۳۹۴) و بهار مقدم و همکاران (۱۳۹۳)، با بررسی "رابطه ساختار مالکیت و معاملات اشخاص وابسته" دریافتند مالکیت متمرکز، معاملات اشخاص وابسته را افزایش می‌دهد.

ابراهیمی مقدم و جمالی (۱۳۹۴)، با بررسی "نقش راهبری شرکتی در رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و" نشان دادند رابطه معنادار و معکوسی بین معاملات با اشخاص وابسته و عملکرد شرکت‌ها وجود دارد و تقویت مکانیزم‌های راهبری شرکتی اثر منفی معاملات اشخاص وابسته بر عملکرد شرکت‌ها را کاهش می‌دهد.

سرلک و اکبری (۱۳۹۲) با بررسی "رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود" دریافتند بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

رضایی و پناهی (۱۳۹۲) با بررسی "بررسی رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته با مالکیت نهادی (بلندمدت/کوتاهمدت) و ترکیب هیئت‌مدیره شرکت‌ها" به این نتیجه رسیدند که بین نسبت اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره و میزان معاملات با اشخاص وابسته رابطه معناداری وجود دارد

خدای پور و امینی (۱۳۹۱) به "بررسی تأثیر الزامات افشای معاملات با اشخاص وابسته بر مدیریت سود" پرداخت، و به این نتیجه رسید که ضریب ارزشی سود برای شرکت‌های فروشنده موجودی به اشخاص وابسته بعد از تصویب الزامات جدید افشا کاهش یافته است، برای شرکت‌های فروشنده دارایی به اشخاص وابسته در دوره بعد از الزامات افشا نسبت به دوره قبل کاهش یافته است، اما به‌طور قطع نمی‌توان بیان کرد که الزامات افشا تأثیری بر کاهش دست‌کاری سود از طریق معاملات با اشخاص وابسته داشته است.

12 -Maggie Williams et al

13 -Lei & Song

14 -Peng et al

15 -Aharony et al

شعری و حمیدی (۱۳۹۱) با بررسی شناسایی انگیزه‌های معاملات با اشخاص وابسته بیان نمود. بین میزان معاملات با اشخاص وابسته و متغیرهای سطح تمرکز مالکیت، نسبت مدیران غیرموظف و اهرم مالی رابطه معناداری وجود دارد و نشانه‌هایی از فرصت‌طلبانه بودن این معاملات در محیط کسب‌وکار ایران قابل مشاهده است.

۴. فرضیات پژوهش

۱. معاملات با اشخاص وابسته بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد.
۲. معاملات با اشخاص وابسته بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر مثبت و معناداری دارد
۳. معاملات با اشخاص وابسته بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر مثبت و معناداری دارد
۴. معاملات با اشخاص وابسته عادی بر مدیریت سود تأثیر منفی و معناداری دارد.
۵. معاملات با اشخاص وابسته عادی بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر منفی و معناداری دارد.
۶. معاملات با اشخاص وابسته عادی بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر منفی و معناداری دارد.
۷. معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد
۸. معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر مثبت و معناداری دارد.
۹. معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر مثبت و معناداری دارد

۵. روش پژوهش

۱-۵. جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. شرکت‌های مورد مطالعه باید واجد شرایط زیر باشند:

طی دوره ۱۳۹۲-۱۳۸۳ وقفه معاملاتی بیش از شش ماه نداشته باشند. طی دوره پژوهش دارای معاملات با اشخاص وابسته باشند. نمونه‌ها شامل شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری‌های مالی، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری نباشند. سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفند هر سال باشد. طی دوره پژوهش با تغییر در دوره مالی مواجه نشده باشند. درنهایت با اعمال شرایط فوق، ۷۷ شرکت حائز شرایط بوده و به‌عنوان نمونه مورد مطالعه در این پژوهش انتخاب گردید.

۵-۲. متغیرهای پژوهش

جدول ۱: معرفی متغیرها و نحوه محاسبه آن

نام متغیر	نوع متغیر	نماد متغیر	نحوه محاسبه
مدیریت سود لئوز (۲۰۰۳)	وابسته	EM	$EM^* = \frac{STDev\left(\frac{INCOME}{TA}\right)}{STD\ ev\left(\frac{CFO}{TA}\right)}$ $EM = -1 \times EM^*$
هموارسازی سود (روش انحراف معیار) لانگ (۲۰۰۶)	وابسته	ES ₁	$ES_1 = \frac{STD\Delta\left(\frac{NI}{TA}\right)}{STD\Delta\left(\frac{CFO}{TA}\right)}$

$ES_2 = \frac{\varepsilon_{it}(CF)}{\varepsilon_{it}(ACC)}$ $CF = \alpha_0 + \beta_1 SIZE_{it} + \beta_2 SG_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 BIG2_{it} + \varepsilon_{it}$ $ACC = \alpha_0 + \beta_1 SIZE_{it} + \beta_2 SG_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 BIG2_{it} + \varepsilon_{it}$ $Acc = (\Delta CA - \Delta Cash) - (\Delta CL - \Delta STD) - Dep$ $\Delta CA = \text{تغییرات در جمع دارایی‌های جاری}$ $\Delta Cash = \text{تغییرات در وجه نقد / معادل وجه نقد}$ $\Delta CL = \text{تغییرات در بدهی‌های جاری}$ $\Delta STD = \text{تغییر در بدهی کوتاه‌مدت}$ $Dep = \text{استهلاک دارایی‌های مشهود و نامشهود}$	ES ₂	وابسته	هموارسازی سود (روش همبستگی) بارث (۲۰۰۸)
$\frac{\text{ارزش ریالی معاملات اشخاص با وابسته}}{\text{جمع دارایی‌ها در پایان سال}}$	RPT	مستقل	معاملات با اشخاص وابسته
$RPTS_{it} = \alpha_0 + \beta_1 SIZE_{it} + \beta_2 SG_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 MB_{it} + \varepsilon_{it}$ <p>معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی = ε.</p>	AB RPT	مستقل	معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی لو و وانگ (۲۰۱۱) و یه (۲۰۱۲)
$NRPT = RPT - \varepsilon.$	NRPT	مستقل	معاملات با اشخاص وابسته عادی
<p>اگر حسابرس شرکت سازمان حسابرسی یا موسسه مفید راهبر بود = ۱ در غیر این صورت صفر</p>	Big 2	مستقل	اندازه حسابرس
$INDEP = \frac{\text{اعضای تعداد مستقل هیئت مدیره}}{\text{تعداد کل اعضای هیئت مدیره}}$	INDEP	مستقل	استقلال اعضای هیئت مدیره
<p>لگاریتم طبیعی مجموع ارزش بازار سهام شرکت ا در سال t</p>	SIZE	کنترل	اندازه شرکت
<p>دوره وصول مطالبات + دوره نگهداری موجودی‌ها</p>	OPC	کنترل	چرخه عملیاتی
$\frac{1}{360} * (\text{فروش} / \text{متوسط حساب‌ها و اسناد دریافتی تجاری})$	DP	کنترل	دوره وصول مطالبات
$Lev = \frac{LTD}{TA}$	Lev	کنترل	اهرم مالی
$SG = \frac{S_t - S_{t-1}}{S_{t-1}}$	SG	کنترل	رشد میزان فروش

۶. یافته‌های پژوهش

۶-۱. نتایج آمار توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش که با استفاده از داده‌های ۷۷ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره‌های زمانی بین سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۲ اندازه‌گیری شده‌اند، شامل تعداد مشاهدات، میانگین، انحراف معیار، کمینه، بیشینه، ضریب چولگی و ضریب کشیدگی است که در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۲: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

شرح متغیرها	نماد متغیر	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی	کمینه	بیشینه
مدیریت سود	EM	-۱/۰۷۵	۲/۹۳۹	-۱۹/۲۰۸	۴۵۶/۴۱۱	-۷۲/۵۰۵	-۰/۰۰۱
هموارسازی سود روش انحراف معیار	ES 1	۰/۹۵۴	۱/۳۴۲	۳/۸۲۴	۲۳/۳۴۴	۰/۰۰۱	۱۵/۲۸۵
هموارسازی سود روش همبستگی	ES 2	۰/۴۳۸	۲۵/۶۰۹	۱۸/۴۷۷	۴۸۹/۴۵۳	-۲۱۲/۳۹۴	۶۳۱/۸۳
معاملات با اشخاص وابسته	RPT	۰/۶۸۴	۳/۴۶۶	۱۵/۷۲۶	۲۷۵/۷۶۸	۰/۰۰۰	۶۶/۲۱
معاملات با اشخاص وابسته عادی	NRPT	۰/۶۸۴	۰/۳۴۸	۰/۳۷۶	۰/۷۸۰	-۰/۸۰۶	۱/۸۱۶
معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی	ABRPT	۰/۰۰۰	۳/۴۴۹	۱۵/۴۸۷	۲۷۱/۰۹۶	-۱/۷۵۷	۶۵/۱۶
اندازه حسابرس	BIG 2	۰/۳۳۸	۰/۴۷۳	۰/۶۸۸	-۱/۵۳۱	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰
استقلال هیئت مدیره	INDEP	۰/۷۳۵	۰/۱۷۲	-۱/۰۹۳	۱/۳۷۷	۰/۲۰۰	۱/۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۱۱/۷۳۹	۰/۷۶۹	۰/۵۲۶	۰/۰۱۶	۱۰/۱۱۶	۱۴/۱۹
اهرم مالی	LEV	۰/۶۶۵	۰/۱۶۸	-۰/۳۵۴	-۰/۱۸۴	۰/۱۱۱	۰/۹۹۷
دوره وصول مطالبات	DP	۱۵۲/۸۷۹	۱۲۸/۸۰۷	۲/۲۷۲	۸/۰۳۴	۳/۶۳۲	۹۳۵/۸۶
چرخه عملیاتی	OPC	۱۵۹/۵۴۰	۱۳۱/۸۱۷	۲/۲۸۲	۷/۶۲۳	۴/۷۶۹	۸۷۳/۸۱
تعداد مشاهدات				۷۷۰			

میزان میانگین اندازه حسابرس با مقدار ۰/۳۳۸ نشان دهنده این است که به طور متوسط ۳۳٪ از شرکتها توسط سازمان حسابرسی یا مؤسسه حسابرسی مفید راهبر حسابرسی می شود. میزان میانگین استقلال هیئت مدیره با مقدار ۰/۷۳۵ نشان دهنده این است که به طور متوسط حدود ۷۳٪ از اعضای هیئت مدیره را اعضای مستقل یا مدیران غیرموظف تشکیل می دهد. میزان میانگین متغیر اهرم مالی ۰/۶۶۵ است که بیانگر توانایی واحد تجاری در تحمل کاهش خالص داراییها بر اثر زبانهای وارد بدون به مخاطره افتادن منابع اعتباردهندگان است، بالا بودن این نسبت بیانگر ریسک بالای اعتباردهندگان بوده، در اینجا این نسبت متعادل است. میزان میانگین دوره وصول مطالبات با مقدار ۱۵۲/۸۷ نشان دهنده این است که به طور متوسط شرکتها طی ۱۵۲ روز طلب خود را وصول می کنند.

همچنین با توجه به ضریب کشیدگی که نشان دهنده میزان پراکندگی داده های مشاهده شده پیرامون میانگین داده ها است، میزان کشیدگی تمامی متغیرهای پژوهش به جز معاملات با اشخاص وابسته عادی، اندازه حسابرس، استقلال هیئت مدیره، اندازه

شرکت و اهرم مالی بیشتر از توزیع عادی بوده است (ضریب کشیدگی برای توزیع عادی تقریباً مساوی ۳ است)؛ به این معنی که پراکندگی داده‌های مربوط به این متغیرها کمتر از توزیع عادی است.

۲-۶. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه ۱: معاملات با اشخاص وابسته بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد
فرضیه ۴: معاملات با اشخاص وابسته عادی بر مدیریت سود تأثیر منفی و معناداری دارد.
فرضیه ۷: معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد.

جدول ۳: نتایج بررسی ضرایب جزئی مدل فرضیه ۱-۴-۷

فرضیه هفتم			فرضیه چهارم			فرضیه اول				
احتمال	آماره t	ضرایب	احتمال	آماره t	ضرایب	احتمال	آماره t	ضرایب	نماد	متغیرها
۰/۰۰۰۸	-۳/۳۵۷	-۲/۰۲۵	۰/۰۰۰۰	-۷/۳۹۹	-۴/۶۳۰	۰/۰۰۰۰	-۶/۱۵۴	-۴/۸۹۶	C	ضریب ثابت
						۰/۰۰۰۴	۳/۵۳۸	۰/۰۸۸۲	RPT	معاملات با اشخاص وابسته
			۰/۰۰۰۰	-۱۰/۹۰۳	-۰/۱۹۳۴				NRPT	معاملات با اشخاص وابسته عادی
۰/۰۰۰۰	۱۳/۰۷۶	۱/۱۱۰							ABRPT	معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی
۰/۰۰۰۰	-۵/۴۸۸	-۰/۵۱۵۳	۰/۰۰۰۰	-۷/۲۳۷	-۰/۶۷۸۳	۰/۰۰۰۰	-۱۰/۱۵۲	-۰/۹۷۲۳	BIG2	اندازه حسابرس
۰/۰۰۰۰	-۵/۴۹۳	-۱/۲۸۷	۰/۰۰۰۰	-۴/۹۲۱	-۱/۲۱۴	۰/۰۰۰۰	-۸/۲۸۵	-۲/۰۸۰	INDEP	استقلال هیئت مدیره
۰/۰۰۲۱	۳/۰۸۳	۰/۱۳۶۱	۰/۰۰۰۰	۱۰/۴۲۷	۰/۴۳۰۴	۰/۰۰۰۰	۸/۹۳۵	۰/۵۱۹۸	SIZE	اندازه شرکت
۰/۳۸۰۷	۰/۸۷۷۲	۰/۲۰۸۲	۰/۵۸۶۷	-۰/۵۴۳۹	-۰/۱۳۲۱	۰/۶۸۵۲	-۰/۴۰۵۵	-۰/۱۰۶۲	LEV	اهرم مالی
۰/۱۹۹۱	۱/۳۳۳	۰/۰۰۲۵	۰/۱۰۹۲	۰/۶۱۱۵	۰/۰۰۲۹	۰/۰۲۰۶	۲/۳۲۰	۰/۰۰۲۷	DP	دوره وصول مطالبات
۰/۰۹۷۲	-۱/۶۹۶	-۰/۰۰۲۸	۰/۲۰۵۰	-۱/۸۱۸	-۰/۰۰۳۰	۰/۰۱۱۲	-۲/۵۴۲	-۰/۰۰۲۹	OPC	چرخه عملیاتی
P-Value	مقدار	آزمون	P-Value	مقدار	آزمون	P-Value	مقدار	آزمون		
	۰/۶۳۲۱	R ^۲		۰/۶۰۸۲	R ^۲		۰/۵۴۸۶	R ^۲		
	۰/۵۸۷۶	تعدیل شده R ^۲		۰/۵۶۰۸	تعدیل شده R ^۲		۰/۴۹۴۰	تعدیل شده R ^۲		
	۱/۷۶۳	D-W		۱/۶۰۷	D-W		۱/۸۵۶	D-W		
۰/۰۰۰۰	۳۶/۸۹۷	هاسمن	۰/۰۰۰۱	۲۹/۷۰۸	هاسمن	۰/۰۰۰۰	۴۲/۴۸۰	هاسمن		
۰/۰۰۰۰	۴/۲۳۰	F لیمر	۰/۰۰۰۰	۳/۲۶۹	F لیمر	۰/۰۰۰۰	۳/۷۵۹	F لیمر		
۰/۰۰۰۰	۱۴/۲۰۱	F فیشر	۰/۰۰۰۰	۱۲/۸۳۴	F فیشر	۰/۰۰۰۰	۱۰/۰۴۶	F فیشر		

فرضیه ۲: معاملات با اشخاص وابسته بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر مثبت و معناداری دارد.

فرضیه ۵: معاملات با اشخاص وابسته عادی بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر منفی و معناداری دارد..

فرضیه ۸: معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر مثبت و معناداری دارد.

جدول ۴: نتایج بررسی ضرایب جزئی مدل فرضیه ۲-۵-۸

فرضیه ۸			فرضیه ۵			فرضیه ۲			نماد	متغیرها
احتمال	آماره t	ضرایب	احتمال	آماره t	ضرایب	احتمال	آماره t	ضرایب		
۰/۰۰۰۰	۴/۶۷۴	۵/۶۷۳	۰/۰۱۸۳	-۲/۳۶۴	-۲/۹۵۱	۰/۰۰۰۰	۴/۵۹۳	۵/۴۴۷	C	ضریب ثابت
						۰/۰۰۰۰	۸/۵۴۵	۰/۲۵۳۲	RPT	معاملات با اشخاص وابسته
			۰/۰۰۰۰	-۱۵/۱۳۷	-۱/۹۹۵				NRPT	معاملات با اشخاص وابسته عادی
۰/۰۰۰۰	۶/۳۷۴	۰/۱۸۹۴							ABRPT	معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی
۰/۰۰۱۸	-۲/۵۶۵	-۰/۱۷۴۵	۰/۰۰۸۰	-۲/۳۲۱	-۰/۳۲۰۹	۰/۰۰۰۰	-۳/۱۷۹	-۰/۱۲۹۰	BIG2	اندازه حسابرسان
۰/۰۰۰۰	-۱۳/۳۵۷	-۲/۷۲۴	۰/۰۰۰۱	-۳/۹۸۸	-۰/۹۰۴۱	۰/۰۰۰۰	-۱۱/۰۴۶	-۲/۳۳۳	INDEP	استقلال هیئت مدیره
۰/۱۲۸۳	-۱/۵۲۲	-۰/۱۵۴۲	۰/۲۵۴۸	۰/۲۱۴۵	۰/۰۰۵۳	۰/۰۹۹۵	-۱/۰۶۷	-۰/۱۹۴۵	SIZE	اندازه شرکت
۰/۰۰۰۰	-۵/۶۹۴	-۱/۳۶۹	۰/۰۰۰۲	-۳/۷۳۴	-۰/۸۱۱۶	۰/۰۰۰۰	-۴/۲۸۴	-۱/۰۳۸۹	LEV	اهرم مالی
۰/۰۹۹۲	-۱/۹۷۰	-۰/۰۰۱۱	۰/۶۲۴۳	-۰/۴۹۰۰	-۰/۰۰۰۲	۰/۱۳۸۹	-۱/۰۶۹	-۰/۰۰۱۱	DP	دوره وصول مطالبات
۰/۱۴۵۰	۱/۴۵۹	۰/۰۰۰۸	۰/۳۲۵۴	۰/۹۸۴۱	۰/۰۰۰۵	۰/۰۹۱۶	۱/۶۸۹	۰/۰۰۰۹	OPC	چرخه عملیاتی
P-Value	مقدار	آزمون	P-Value	مقدار	آزمون	P-Value	مقدار	آزمون		
	۰/۵۹۸۵	R ^۲		۰/۶۸۱۲	R ^۲		۰/۶۱۵۷	R ^۲		
	۰/۵۵۰۰	تعدیل شده R ^۲		۰/۶۴۲۶	تعدیل شده R ^۲		۰/۵۶۹۲	تعدیل شده R ^۲		
	۱/۷۳۷	D-W		۱/۸۰۱	D-W		۱/۹۲۸	D-W		
۰/۰۰۰۴	۲۶/۶۶۳	هاسمن	۰/۰۰۰۰	۲۲/۴۳۹	هاسمن	۰/۰۰۰۸	۲۴/۷۴۴	هاسمن		
۰/۰۰۰۰	۵/۴۸۰	F لیمر	۰/۰۰۰۰	۴/۵۸۹	F لیمر	۰/۰۰۰۰	۵/۳۸۸	F لیمر		
۰/۰۰۰۰	۱۲/۳۲۴	F فیشر	۰/۰۰۰۰	۱۷/۶۶۵	F فیشر	۰/۰۰۰۰	۱۳/۲۴۲	F فیشر		

فرضیه ۳: معاملات با اشخاص وابسته بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر مثبت و معناداری دارد.
فرضیه ۶: معاملات با اشخاص وابسته عادی بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر منفی و معناداری دارد.
فرضیه ۹: معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر مثبت و معناداری دارد.

جدول ۵: نتایج بررسی ضرایب جزئی مدل فرضیه ۳-۶-۹

فرضیه ۹			فرضیه ۶			فرضیه ۳			نماد	متغیرها
احتمال	آماره t	ضرایب	احتمال	آماره t	ضرایب	احتمال	آماره t	ضرایب		
۰/۲۳۴۰	۱/۱۹۱	۶/۷۵۵	۰/۰۷۹۳	-۱/۷۵۷	-۱۰/۵۹۱	۰/۱۹۹۴	۱/۲۸۴	۷/۰۶۱۶	C	ضریب ثابت
						۰/۰۰۰۰	۵/۱۳۳	۰/۶۷۷۲	RPT	معاملات با اشخاص وابسته
			۰/۰۰۰۰	-۷/۹۲۱	-۵/۷۵۴				NRPT	معاملات با اشخاص وابسته عادی
۰/۰۰۰۲	۳/۷۳۵	۰/۴۶۰۷							ABRPT	معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی
۰/۰۰۰۰	-۸/۰۱۰	-۳/۷۰۲	۰/۰۰۰۰	-۷/۶۴۱	-۳/۴۲۴	۰/۰۰۰۰	-۷/۹۴۴	-۳/۶۳۹	BIG2	اندازه حسابرس
۰/۰۰۰۰	-۶/۲۱۸	-۶/۳۰۱	۰/۰۰۹۲	-۲/۷۰۲	-۱/۹۷۷	۰/۰۰۰۰	-۴/۴۲۳	-۴/۸۱۸	INDEP	استقلال هیئت مدیره
۰/۶۰۵۶	۰/۵۱۶۵	۰/۲۳۶۴	۰/۱۰۲۰	۱/۲۹۹	۰/۵۹۷۲	۰/۹۸۱۴	۰/۰۲۳۳	۰/۰۱۰۳	SIZE	اندازه شرکت
۰/۰۰۰۰	-۵/۱۴۸	-۵/۷۶۳	۰/۰۰۵۲	-۲/۸۰۰	-۳/۲۰۰	۰/۰۰۰۱	-۳/۹۳۹	-۴/۵۶۸	LEV	اهرم مالی
۰/۵۹۴۵	۰/۵۳۲۵	۰/۰۰۳۱	۰/۷۸۵۰	-۰/۲۷۲۸	-۰/۰۰۱۵	۰/۶۸۸۶	۰/۴۰۰۸	۰/۰۰۲۳	DP	دوره وصول مطالبات
۰/۶۹۵۴	-۰/۳۹۱۶	-۰/۰۰۲۲	۰/۵۹۸۴	۰/۵۲۶۹	۰/۰۰۲۸	۰/۷۷۱۹	-۰/۲۹۰۰	-۰/۰۰۱۶	OPC	چرخه عملیاتی
P-Value	مقدار	آزمون	P-Value	مقدار	آزمون	P-Value	مقدار	آزمون		
	۰/۴۱۶۸	R ^۲		۰/۴۵۴۸	R ^۲		۰/۴۲۷۰	R ^۲		
	۰/۳۴۶۳	تعدیل شده R ^۲		۰/۳۸۸۹	تعدیل شده R ^۲		۰/۳۵۷۶	تعدیل شده R ^۲		
	۱/۹۸۸	D-W		۱/۹۸۱	D-W		۲/۰۰۴	D-W		
۰/۰۰۰۰	۵۰/۱۰۱	هاسمن	۰/۰۰۰۰	۴۵/۲۶۱	هاسمن	۰/۰۰۰۰	۴۶/۷۱۹	هاسمن		
۰/۰۰۰۰	۲/۰۳۵	F لیمر	۰/۰۰۰۱	۱/۷۶۵	F لیمر	۰/۰۰۰۰	۱/۸۴۹	F لیمر		
۰/۰۰۰۰	۵/۹۰۸	F فیشر	۰/۰۰۰۰	۶/۸۹۶	F فیشر	۰/۰۰۰۰	۶/۱۵۹	F فیشر		

۷. جدول خلاصه یافته‌ها

جدول ۶- خلاصه نتایج پژوهش

ردیف	فرضیه‌ها	رد/تأیید
1	معاملات با اشخاص وابسته بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد.	تأیید
2	معاملات با اشخاص وابسته بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر مثبت و معناداری دارد	تأیید
3	معاملات با اشخاص وابسته بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر مثبت و معناداری دارد	تأیید
4	معاملات با اشخاص وابسته عادی بر مدیریت سود تأثیر منفی و معناداری وجود دارد.	تأیید
5	معاملات با اشخاص وابسته عادی بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر منفی و معناداری دارد	تأیید
6	معاملات با اشخاص وابسته عادی بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر منفی و معناداری دارد.	تأیید
7	معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر مدیریت سود تأثیر مثبت و معناداری دارد	تأیید
8	معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر هموارسازی سود (روش انحراف معیار) تأثیر مثبت و معناداری دارد.	تأیید
9	معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی بر هموارسازی سود (روش همبستگی) تأثیر مثبت و معناداری دارد	تأیید

۸. جمع‌بندی و تفسیر نتایج

از آنجاکه رابطه معناداری بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود و هموارسازی سود و در نتیجه کیفیت سود وجود دارد، می‌توان نتیجه گرفت که احتمالاً معاملات با اشخاص وابسته، بر پایه نظریه تضاد منافع انجام‌شده و ممکن است موجب از دست رفتن ثروت سهام‌داران شود؛ بنابراین ممکن است دارایی‌های شرکت به نفع اشخاص وابسته، از تملک شرکت خارج‌شده و مدیر برای سرپوش گذاشتن بر آن، به مدیریت سود اقدام کند

نتایج حاصل از الگوی شماره ۱ پژوهش، حاکی از وجود رابطه مستقیم میان مدیریت سود و معاملات با اشخاص وابسته است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، با نتایج حاصل از مطالعات پیشینی مانند آهارونی و همکاران (۲۰۱۰)، جیان و وانگ (۲۰۱۰)، توماس و همکاران^{۱۶} (۲۰۰۴)، لی و سانگ (۲۰۱۱)، مینگ^{۱۷} (۲۰۰۳)، سرلک و اکبری (۱۳۹۲) و خدای پور و امینی (۱۳۹۱)، مطابقت دارد. همچنین نتایج پژوهش حاضر با بخشی از نتایج پژوهش گوردن و هنری (2005) همخوانی دارد. بر اساس پژوهش گوردن و هنری، فقط برخی از انواع معاملات با اشخاص وابسته، با مدیریت سود در ارتباط است؛ درحالی‌که این یافته با نتایج پژوهش الهلالی (۲۰۱۴) مطابقت ندارد. بر اساس این مطالعات رابطه معناداری بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود وجود ندارد.

16 -Tomas et al

17 -Ming

نتایج حاصل از الگوی شماره ۲ پژوهش، حاکی از وجود رابطه مستقیم میان هموارسازی سود و معاملات با اشخاص وابسته است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، با نتایج حاصل از مطالعات الهلالی (۲۰۱۴) مطابقت ندارد.

نتایج حاصل از الگوی شماره ۳ پژوهش، حاکی از وجود رابطه مستقیم میان هموارسازی سود و معاملات با اشخاص وابسته است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، با نتایج حاصل از مطالعات الهلالی (۲۰۱۴) مطابقت ندارد.

نتایج حاصل از الگوی شماره ۴ پژوهش، حاکی از وجود رابطه معکوس میان مدیریت سود و معاملات با اشخاص وابسته عادی است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، از نظر نوع ارتباط با نظریه نمایندگی و نظارت فعال مطابقت دارد.

نتایج حاصل از الگوی شماره ۵ پژوهش، حاکی از وجود رابطه معکوس میان هموارسازی سود و معاملات با اشخاص وابسته عادی است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، از نظر نوع ارتباط با نظریه نمایندگی و نظارت فعال مطابقت دارد.

نتایج حاصل از الگوی شماره ۶ پژوهش، حاکی از وجود رابطه معکوس میان هموارسازی سود و معاملات با اشخاص وابسته عادی است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، از نظر نوع ارتباط با نظریه نمایندگی و نظارت فعال مطابقت دارد.

نتایج حاصل از الگوی شماره ۷ پژوهش، حاکی از وجود رابطه مستقیم میان مدیریت سود و معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، از نظر نوع ارتباط با نتایج برخی پژوهش‌ها مانند جیان و وانگ (۲۰۰۴) مطابقت دارد.

نتایج حاصل از الگوی شماره ۸ پژوهش، حاکی از وجود رابطه مستقیم میان هموارسازی سود و معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، از نظر نوع ارتباط با نظریه نمایندگی و نظارت فعال مطابقت دارد.

نتایج حاصل از الگوی شماره ۹ پژوهش، حاکی از وجود رابطه مستقیم میان هموارسازی سود و معاملات با اشخاص وابسته غیرعادی است. نتایج به‌دست‌آمده از این فرضیه، از نظر نوع ارتباط با نظریه نمایندگی و نظارت فعال مطابقت دارد.

۹. پیشنهادهای کاربردی پژوهش

با توجه به ساختار مالکیتی متمرکز در فضای کسب‌وکار ایران و این موضوع که نشانه‌های رفتار فرصت‌طلبانه در انجام معاملات با اشخاص وابسته دیده شده است، پیشنهاد می‌گردد در راستای حمایت از سهامداران خرد، نهادهای تدوین‌کننده استاندارد و مقررات گذاران، به ساختارهای نظارتی بر این معاملات توجه خاصی داشته باشند.

۱۰. پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

مطالعه تأثیر نوع صنعت بر روی روابط بین معاملات با اشخاص وابسته و کیفیت سود شرکت‌ها

انجام پژوهش مشابه با تفکیک معاملات با اشخاص وابسته به معاملات مربوط به فروش، خرید، تسهیلات و ...

بررسی تأثیر نوع قوانین و مقررات حاکم بر شرکت‌ها از قبیل قانون تجارت، مالیات‌های مستقیم و ... بر رابطه معاملات با اشخاص وابسته و کیفیت سود شرکت‌ها.

منابع و مأخذ

پناهی مسعود، رضایی، فرزین (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته با مالکیت نهادی (بلندمدت/کوتاه مدت) و ترکیب هیات مدیره شرکتها، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده حسابداری موسسه آموزش عالی کار واحد قزوین.

جمالی، فاطمه، براهیمی مقدم، محمد (۱۳۹۴). مطالعه نقش راهبری شرکتی در رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد، و حسابداری و علوم تربیتی.

حسینی، سیدعلی، اثنی عشری، حمیده، لک، الهام (۱۳۹۵). رابطه ساختار مالکیت پیچیده شرکت های تابعه با معاملات اشخاص وابسته، دمجله پژوهش های تجربی حسابداری، ۲۱(۶): ۴۱-۶۲.

خدای پور، احمد، امینی، میثم (۱۳۹۱). بررسی تأثیر الزامات افشای معاملات با اشخاص وابسته بر مدیریت سود، دفصلنامه پژوهش حسابداری، ۲(۲): ۸۳-۶۵.

دارابی، رویا، داودخانی، محمود (۱۳۹۴). تاثیر معاملات با اشخاص وابسته بر ارزش شرکت، پژوهش های حسابداری مالی حسابداری و دحسابرسی، ۲۸: ۱۳۱-۱۵۲.

سرلک، نرگس، اکبری، مینا (۱۳۹۲). رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و مدیریت سود، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، ۴: ۷۷-۹۲.

سازمان حسابرسی، کمیته تدوین استانداردها، (۱۳۸۹). استانداردهای حسابرسی، چاپ ۲۵، تهران؛ انتشارات سازمان حسابرسی.

شعری، صابر، حمیدی، الهام (۱۳۹۱). شناسایی انگیزه های معاملات با اشخاص وابسته، فصلنامه پژوهش های تجربی حسابداری، ۲(۲): ۴۹-۶۷.

طاهری نیا، مسعود، کوگانی، آرش (۱۳۹۴). بررسی رابطه ساختار مالکیت و معاملات با اشخاص وابسته در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری.

- Aharony, J. Wang, J. and Yuan, H. (2010). Tunneling as an incentive for earnings management during the IPO process in China. *Journal of Accounting and Public Policy*, 29, 1-26.
- Burgstahler, D. and Dichev, I. (1997). Earnings Management to Avoid earnings Decreases and Losses. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 24, No. 1, pp:126-99
- Bertrand, M. Mehta, P. and Mullainathan, S. (2002). Ferreting Out Tunneling: an Application to Indian Business Groups. *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 17. No. 1, pp: 148-121
- Black, B. Kim, W. Jong, H & Park, K. (2015). How corporate governance affect firm value? Evidence on a self-dealing channel from a natural experiment in Korea. *Journal of Banking & Finance*, No:51, pp: 131-150.
- Barth, M. E. Landsman, W.R. and Lang, M.H. (2008). International Accounting Standards and Accounting Quality. *Journal of Accounting Research* 46, 467-498.
- Cook, K.S. (۱۹۹۱). Exchange and Power in Networks of Interorganizational Relations
- Corlacia, A. and Tudor, A. (2011). Related Party Transaction ° Overview □ A. nnales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, Vol. 13, No. 2, PP:..Herrmann, D. Inoue, T. and Thomas, W. B. (2003). □The Sale of Assets to Manage Earnings in Japan □J. urnal of Accounting Research, Vol. 41, No. 1, pp:..89
- Elhelaly, Moataz.N. (2014). Related Party Transactions, corporate governance and accounting quality in Greece. Thesis of doctor. Aston university
- Gordon Elizabeth, Henry Elaine, (۲۰۰۵), Related Party Transactions and Earnings Management, The Center for Research in Financial Services at Rutgers Business School.
- Jiang, Guohua and Lee, Charles M.C. and Yue, Heng, Tunneling in China: The Surprisingly Pervasive Use of Corporate Loans to Extract Funds from Chinese Listed Companies (2005). Johnson School Research Paper Series No.31-06. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=461885>
- Jian, M, and Wong, T. J. (2004). Earnings Management and Tunneling through ssRelated Party Transactions: Evidence from Chines Corporate Groups. Retrieved ssfrom http://www.bschoo.cuhk.edu.hk/research/cig/pdf_download/Earnings_Management_and_Tunneling_through_Related_Party_Transactions.pdf.

- Jian, M. and Wong, T. J. (2010). Propping through related party transactions. *Review of Accounting Studies*, 15, 70-105.
- Johnson, S. R.L. Porta, F. Lopez-de-Silanes, A. Shleifer. (2000). Tunneling. *American Economic Review Papers and Proceedings*. 27-90, 22
- Lang, M. ready, J. and Wilson, W. (2006). Earnings management and cross listing: Are reconciled earnings comparable to US earnings? *Journal of Accounting and Economics* 42, 255-283.
- Leuz, C. Nanda, D and Wysocki, P.D. (2003). Earnings management and investor protection: an international comparison. *Journal of Financial Economics*,
- Lei, A. C. Song, F.M. (2011). Connected Transactions and Firm Value, Evidence from ching – Affiliated companies. *Pacific- Basin Finance Journal*, 19
- Lo, A. W. Y. and Wong, R. M. K. (2011). An empirical study of voluntary transfer pricing disclosures in China. *Journal of Accounting and Public Policy*, 30, 607-628.
- Maggie P. Williams, Dennis W. Taylor, (2013) "Corporate propping through related-party transactions: The effect of China's securities regulations", *International Journal of Law and Management*, Vol. 55 Iss: 1, pp. ۲۸– ۴۱. Emerald Group Publishing Limited
- Ming, J. (2003). Earning Management and Tunneling through Related Party Transaction: Evidence from Chinese Corporate Groups. [Http://ssrn.com](http://ssrn.com).
- Peng, W.Q. Wei, K.J. Yang, Z. (2011). Tunneling or propping, Evidence from connected transactions in ching. *Journal of corporate finance* 17.
- Pizzo, M. (2013). Related party transactions under a contingency perspective. *Journal of Management and Governance*, 310-330.
- Raymond, F. and Khanna, T. (۱۹۹۷). Facilitating Development: the Role of Business Groups. Working Paper.
- Thomas Cohen, Daniel A and Dey, Ayesha and Lys... (may 2004), *The accounting Review*. Vol. 59. Pp.16-34
- Ullah , H. , Shah, A. (2015). Related Party Transaction And Corporate Governance Mechanisms: Evidence from Firms Listed On The Karachi Stock Exchange. Available at: www.ssrn.com, Working paper series.
- Yeh, Y. Shu, P. and Su, Y (2012). Related-party transactions and corporate governance: The evidence from the Taiwan stock market. *Pacific-Basin Finance Journal*, 20, 755-776.